

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітні програми «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Загальна психологія
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціальність	053 «Психологія»
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	нормативна
Курс / семестр	1 / 1, 2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекцій – 1 семестр – 24 /10 год. / 2 семестр – 16/10 год. Семінарські заняття – 1 семестр – 36/8 год. / 2 семестр – 22/8 год. Самостійна робота - 172/ 234
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

В навчальному курсі з позицій системного підходу висвітлюються: функціональна сутність, основні функції та інформаційна природа психіки; сутнісний зміст і системна взаємодія базових структур людської психіки: уваги, відчуттів, сприймання, уяви, інтелекту, мислення й мовлення, пам'яті, емоційних процесів і станів. З позицій гуманістичної парадигми та мотиваційно-динамічного підходу в психології викладаються основні складові та властивості особистості як психічної системи, в якій синергійно інтегруються в цілісну сукупність усі структури й функції психіки: біологічна, суспільна (соціальна) і духовна природа людини; задатки й здібності, темперамент, кореляційні взаємозв'язки конституційно-антропометричних та психічних властивостей індивіда; соціальні та соціально-психологічні умови, фактори й механізми формування та функціонування психіки особистості, зокрема, «Втечі в Натоп». (*“Escape to Crowd”*), «Втечі від Свободи» (*“Escape from Freedom”*), «Позитивної Свободи»; основний психологічний зміст духовності, моральності, совісті особистості, психології християнської любові та «розумного егоїзму», «Втечі від Абсурду» (*“Escape from Absurd”*), психорегулятивний аспект віри в Бога; характер; загально-психологічний аспект діяльності особистості та її видів: комунікативної (спілкування), ігрової, пізнавальної, аксіологічної (ціннісно-орієнтаційної), перетворюючої (праці).

Мета курсу

Формування предикативної бази систематизованих професійних знань на основі розуміння сутнісних властивостей загальних, тобто, базисних, фундаментальних психічних феноменів, з яких складається і посередництвом яких формується, розвивається та функціонує психіка людини. (Загально-психологічні знання про ці феномени слугують понятійною основою всіх без виключення психологічних

досліджень, використовуються в усіх напрямках і галузях психологічної науки.)

Цілі курсу

Сформувати у майбутніх психологів:

1. Розуміння сутнісних властивостей загально-психологічних феноменів.
2. Основи вмінь і навичок функціонально-системного осмислення й трактування психічних феноменів, наукових та навчально-методичних праць з психології.
3. Знання методологічної парадигми гуманістичного напряму в психології та основних методів психологічних досліджень.
4. Здатність ефективно оперувати загально-психологічними знаннями в процесі вивчення усіх психологічних та споріднених дисциплін.
5. Спроможність інтерпретувати науково-дослідні проблеми та практичні психологічні питання з гуманістично-саногенних загально-психологічних позицій.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для

вирішення професійних завдань.

ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Змістовий модуль 1. ФУНКЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ ПСИХІКИ З історії тлумачень функціональної сутності психіки	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>Психіка – ідеальний об'єкт. Феномени, які свідчать про здатність психіки людини безпосередньо впливати на матеріальні об'єкти. Повсякденно-практичні психологічні знання. Основи наукового підходу до психіки. Природа і основні функції душі в анімізмі. Природа і основні функції психіки людини за Демокритом, за Сократом, за Платоном. Значення положень Платона про «ідеї» та «Царство Ідей» для становлення наукової психології. Психологічна сутність поняття. Основний психологічний зміст свідомості людини (понятійні знання, самосвідомість, цілепокладання, ставлення). Підсвідомі й несвідомі феномени у психіці людини. Функціональні аспекти психіки у вченні Арістотеля. Функції психіки за Галеном. Природа і функціонування «нервової машини» та психіки за Р. Декартом. Основний психологічний зміст постулату Р. Декарта “Cogito ergo sum”. “Tabula rasa”, асоціювання та рефлексування за Дж. Локком. Основи науково-психологічного принципу детермінізму у вченні Б. Спінози. “Esse est percipi”, «ідеї», «рух ідей», «душа» за Дж. Берклі. Функції психіки та нервової системи, рефлекс, «композиція сенсоріуму» та «компас життя» згідно з І. Прохазкою. І. Прохазка – засновник системного підходу в психології. Функції нервової системи і психіки в боротьбі за існування у теорії еволюції Ч. Р. Дарвіна. Саморегуляція організму, зворотний зв'язок, центральне гальмування і «мозкова машина» за І. М. Сеченовим. Психологія умовного рефлексу (сигнального зв'язку) у вченні І. П. Павлова і сполучного рефлексу за В. М. Бехтеревим. Сигнал як засіб передачі інформації. Психологічний аспект центрального гальмування та його основних видів за І. П. Павловим.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №1.</p> <p><i>Праці для написання рефератів, есе:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Гроф С. Психологія майбутнього: уроки з сучасних досліджень свідомості. Львів: Афі-ша, 2015. 328 с.2. Гурвіч А. Щодо інтен-ційності свідомості // Філософська думка, 2015. №5. С. 14-29.3. Праці Роменця В. А. З історії психології: Див.: у списку рекомендованої літератури.
2	Предмет і методи загальної психології	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>Предмет загальної психології. Місце психології в системі наук та місце загальної</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №2.</p>

		психології в структурі галузей психологічної науки. Методологічні принципи в психології. Методи загальної психології: інтроспекція, самоспостереження, спостереження, експеримент, психологічне моделювання, вивчення літературних та історичних джерел і продуктів діяльності, математично-статистичні.	
3	Психофізіологічна проблема. Мозок і психіка	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>Психофізіологічна проблема. Психологічна функціональна структура головного мозку людини, виявлена внаслідок екстирпацій (руйнувань) його ділянок. Електричні подразнення головного мозку як метод вивчення локалізації в ньому психічних феноменів. Експерименти Гесса, Олдса і Ліллі. «Рай» і «Пекло» («Старт-зона» і «Стоп-зона») у головному мозку. Електрична активність головного мозку людини як свідчення його функціонального зв'язку з психікою.</p> <p>Електроенцефалограма (ЕЕГ). Основні способи впливу на мозок і психіку людини психотропних речовин. Збуджуючі засоби та їх стимулюючі впливи. Алкоголь як нейродепресант. Заспокійливий ефект барбітуратів і транквілізаторів. Психотропний вплив наркотиків. Ейфорія від марихуани і гашишу. Вплив на мозок і психіку природних та синтезованих галюциногенів (психоделіків): атропіну, мескаліну, псилоцибіну, психотоміметиків, диметилтриптаміну (ДМТ), діетиламиду лізергінової кислоти (ЛСД). Функціональна специфіка лівої і правої півкуль головного мозку людини (за Г. Сперрі). Зв'язок мозку і психіки за принципом кодування інформації.</p>	Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №3.
4	Змістовий модуль 2. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ І СТАНИ Увага	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Увага. Уважність. Функції уваги: спрямування й зосередження психічних процесів. Види уваги: рефлексорна, інстинктивна, аперцептивна, невимущена (мимовільна), вимущена (довільна), післядовільна. Властивості уваги: концентрація (ступінь зосередження), об'єм (обсяг), розподіл, переключення, сталість.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №4.</p> <p>Реферати/письмові повідомлення, доповіді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток уваги у школярів. 2. Теорії та моделі уваги. 3. Фізіологічні основи уваги. 4. Основні критерії виховання уваги.
5	Відчуття	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Аналізатор. Рецептор. Специфічна подразливість рецепторів. Сенсорні клітини. Сенсорне ядро. Специалізація сенсорних та рецептивних клітин. Перекодування в</p>	Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №5.

		аналізаторі. Модальність відчуття. Синестезія. Емоційні тони відчуттів. Класифікація відчуттів: екстероцептивні (контактні і дистантні) та інтероцептивні (органічні і пропріоцептивні) відчуття. Пороги відчуттів. Інтенсивність відчуття. Чутливість органів чуття. Закон Бугера-Вебера. Закон Вебера-Фехнера. Адаптація органів чуття. Сенсibiliзація. Прості, основні, складні, чисті, змішані відчуття.	
6	Сприймання	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Предметність (об'ємність) чуттєвого відображення. Фактори предметності сприймання: перспективне скорочення; суміщення і накладання або перекривання; розподіл світла й тіней (відблиски і контрасти); повітряна перспектива; руховий паралакс. Структурність сприймання. Фактори структурності сприймання: контрасти, перепади світлот-темнот і зміни кольорів та їх відтінків; близькість і щільність; гомогенність (однорідність, подібність, однаковість) елементів; неперервність, плавність, завершеність; простота; симетричність; врівноваженість. Принцип прегнантності. Цілісність сприймання. Оптичні ілюзії. Перцептивна модель. Сенсомоторна схема. Вікарні перцептивні дії (за В. Зінченком). Перцептивні властивості: транспонованість, градуйованість, варіативність, інваріантність</p> <p>Сенсорні спотворення: Сенсорні втрати. Сенсорні домішки. Сенсорні шуми. Константність і вибірковість сприймання. Модальні й амодальні доповнення. Експерименти Ітельсона, Еймза, Йоганссона.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №6.</p> <p>Реферати/письмові повідомлення, доповіді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Спостереження і спостережливність. 2.Теорії сприйняття. 3.Методи дослідження сприйняття
7	Уява	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Послідовні та ейдетичні образи. Галюцинації. Сновидіння. Гіпнотичні стани. Образи уяви та їх види: репродуктовані, продуктовані й продуктивні; одиничні та узагальнені (образно-символічні означення). Чинники образів уяви: асоціації, вербальний вплив, діяльність, яка вимагає уявлення, емоційні переживання. Закон подвійного вияву почуттів (за Л. С. Виготським). Фантазія. Властивості образів уяви. Основні психологічні концепції уяви: асоціаністська; сумації колишніх перцептів; конструювання. Експерименти В. П. Зінченка з побудови образів уяви. Зміни образів уяви в процесі уявлення (за П. П. Блонським).</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №7.</p> <p>Доповідь.</p> <p>Розвиток уяви у дітей та її індивідуальні особливості.</p>
8	Мислення	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань..</p> <p>Функціональна психологічна сутність інтелекту і мислення. Наочно-дійове мислення. Перцептивна модель. Кінестезична модель. Сенсомоторна схема. Сенсомоторний інтелект. Наочно-образне мислення. Взаємозв'язки мислення і мовлення.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №8.</p>

		Домисленнева стадія розвитку мовлення і домовленнева стадія розвитку мислення дитини. Асоціативні комплекси. Синкретичні образи. Трансдукція (за В. Штерном). Символ. Словесний символізм (за О. О. Потебнею). Значення слова як елемент (одиниця) єдності мислення і мовлення (за Л. С. Виготським). Егоцентричне мовлення дитини як засіб мислення. Псевдопоняття. Предикативність внутрішнього і письмового мовлення. Мова як система понятійних знань. Емпіричне мислення. Емпіричне поняття. Мисленнєві операції: аналіз і синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, означення. Теоретичне мислення. Закон. Дедуктивна теорія. Суперечності теоретичного мислення. Апорії Зенона. Парадокс Рассела. Творче мислення. Творча інтуїція. Інсайт. Наочно-образні уподібнення в творчому мисленні.	
9	Пам'ять	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Функціональна сутність пам'яті. Види пам'яті: 1) за модальністю відчуттів: зорова, слухова, нюхова, смакова, тактильна пропріоцептивна, органічна; 2) за домінуючою психічною модальністю мнемічної інформації: чуттєво-образна, словесно-логічна або вербальна («пам'ять розуму»), емоційна або афективна («пам'ять серця»), кінестезична або рухова («пам'ять тіла»); 3) за участю цілеспрямованості на запам'ятовування посередництвом вольових зусиль: довільна й мимовільна або вимушена і невимушена; 4) за тривалістю збереження інформації: оперативна, короткотривала, довготривала; 5) за засобами карбування інформації: генетичним кодом (видова, інстинктивна) і набута кожною особою чи особою індивідуально. Мнемічні процеси: запам'ятовування, збереження, відтворення, забування.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №9.</p> <p>Завдання:</p> <p>Розкрийте сутність тлумачень забування і забудькуватості за З.Фройдом.</p>
10	Емоційні процеси і стани	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Емоція. Афект. Настрій. Емоційна складова стресу. Вегетативні зміни в процесі емоційних переживань. Зовнішні (експресивні) вияви емоційних переживань. Проблема функціональної сутності емоційних переживань. Почуття. Любов і ненависть. Вищі почуття: трудові, патріотичні (почуття етнічної ідентичності), релігійні, морально-етичні, естетичні.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №10.</p>
11	Змістовий модуль 3. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ Психологічна сутність особистості	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку,</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №11.</p> <p>Доповіді:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Актуальність психологічної проблематики особистості в сучасних умовах розвитку людства. 2.Індивідуальність як інтегральна характеристика

		<p>слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>Актуальність проблематики психології особистості на сучасному етапі розвитку людства. Біологічна, соціальна і духовна природа людини. Знання, уміння, навички та спрямованість (ціннісні орієнтації, світогляд, переконання, віра) особистості. Основний психологічний зміст духовності особистості. Диференціація понять: особистість, людина, індивід (індивідуум), особа, індивідуальність. Представники виду <i>Homo sapiens</i>, які не є особистостями.</p>	<p>людини.</p> <p>3.Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії.</p>
12	Задатки і здібності особистості	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>Задатки людини. IQ. Тести інтелекту. Якісна і кількісна характеристика здібностей особистості. Обдарованість. Талант. Майстерність. Умови і фактори розвитку та реалізації здібностей, таланту, майстерності. Перспективні напрямки розвитку здібностей особистості.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №12.</p> <p>Доповіді:</p> <p>1.Теоретичні підходи до трактування поняття обдарованості (трансцендентальний, соціогенний, спадково-еволюційний, психогенетичний, фізіологічний підходи).</p> <p>2.Співвідношення базових понять курсу "обдарованість", "талант", "геній", "здібності", "здатки". Складові (ознаки) обдарованості.</p> <p>3.Сутність понять «творчість», «творче мислення», «креативність», «творча обдарованість».</p>
13	Темперамент особистості	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>З історії становлення вчення про темперамент. Психологічні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, співвідношення реактивності та активності, темп реакцій, пластичність-ригідність, екстраверсія, інтроверсія, амбаверсія, емоційна збудливість. Вплив властивостей темпераменту суб'єкта на його діяльність.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №13.</p> <p>Доповіді:</p> <p>1.Вплив темпераменту на індивідуальний стиль та ефективність діяльності людини.</p> <p>2.Проблема співвідношення типологічних та вікових особливостей темпераменту.</p>
14	Кореляція конституційно-антропометричних і психічних властивостей особистості	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>Хіромантія і дерматогліфіка. Фізіогноміка. Конституційно-антропометрична концепція Е. Кречмера. Шизо- і цикло-радикали. Основні прояви шизофренії та маніакально-депресивного психозу. Конституційні та психічні властивості і види циклотиміків/циклоїдів. Конституційно-антропометричні та психічні властивості і</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №14.</p>

		види шизотиміків/шизоїдів. Конституційно-антропометрична концепція У. Шелдона. Типи конституції і темпераменту за У. Шелдоном. Епілептичний характер та епітимік/епілептоїд як тип особистості за П. Б. Ганнушкіним: Основні прояви епілепсії. Кореляція епілепсії, «ядерного типу злочинця» та геніальності за Ч. Ломброзо. Вплив гормонів ендокринних залоз на психіку та конституцію людини.	
15	Суспільна (соціальна) природа особистості	<p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>Мотиваційна динаміка стосунків між особистістю і тоталітарним режимом. Сутність, фактори та механізми конформізму. «Втеча в Натовп» (“Escape to Crowd”). Психотична база тоталітарних режимів. Комплексування особистості в тоталітарному та посттоталітарному суспільствах. Проблема утилітарної мотивації праці «базової особистості» демократичного суспільства. «Гонитва за ідолами». «Негативна свобода». «Втеча від Свободи» (“Escape from Freedom”). «Позитивна свобода». «Дерепресія». «Революція сердець» за Е. Фроммом. Соціально-психологічні механізми формування та функціонування суспільної природи особистості: інтеракції; традиції, звичаї як нормативно-регулятивна база соціально-психологічного впливу соціуму на особистість; механізми взаємовпливу (переконання, навіювання, емоційне зараження, наслідування); механізми взаєморозуміння (ідентифікація, емпатія та її види, рефлексія). Референтність, авторитетність, авторитарність особистості.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №15.</p> <p><i>Праці для написання рефератів, есе:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Москалець В. Перспективи транс-формацій у психології москвитів // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психо-логія». Випуск 15. Острог, 2022. С. 25-35. 2. Москалець В. Три си-ли для людини: від «Великого Інквізитора» до канонічної психології Володимира Роменця // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2012. №2. С. 6-15.
16	Духовність особистості	<p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>З історії тлумачень поняття «характер». Основний психологічний зміст характеру особистості. Я-концепція як складова характеру особистості. Два напрями формування Я-концепції. Я-реальне. Я-емпіричне. Я-ідеальне. Я-реалістичне. Я-ідеалізоване. Рівень домагань. Успішність. Самооцінка. Формула В. Джемса. Психічний захист. Воля в структурі характеру. Акцентуації характеру. Симптомокомплекси характеру особистості.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №16.</p>
17	Характер особистості	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №17.</p> <p><i>Праці для написання рефератів, есе:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фурман А., Гуменюк О. Психологія Я-концепції: навчальний посіб-ник. Львів: Новий Світ, 2006. 360с.

		З історії тлумачень поняття «характер». Основний психологічний зміст характеру особистості. Я-концепція як складова характеру особистості. Два напрями формування Я-концепції. Я-реальне. Я-емпіричне. Я-ідеальне. Я-реалістичне. Я-ідеалізоване. Рівень домагань. Успішність. Самооцінка. Формула В. Джемса. Психічний захист. Воля в структурі характеру. Акцентуації характеру. Симптомокомплекси характеру особистості.	
18	Загально-психологічний аспект діяльності особистості	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.</p> <p>Діяльність як спосіб існування людини. Суб'єкт-об'єктна основа та мотиваційний критерій поділу діяльності особистості на види. Комунікативна діяльність або спілкування. Госпіталізм. Ігрова діяльність або гра. Пізнавальна діяльність. Аксіологічна або ціннісно-орієнтаційна діяльність. Трудова діяльність або праця. Творчий потенціал і самоактуалізація особистості за А. Х. Маслоу.</p>	<p>Усне і письмове опитування, тестові та індивідуальні завдання по темі №18.</p> <p><i>Праці для написання рефератів, есе:</i></p> <p>1. Москалець В. Психологія гри та ігрового змісту інших видів діяльності // Психологія і суспільство, 2020, № 2. С. 71-89.</p> <p>2. Москалець В. Функціонування і розвиток свідомої здатності у спілкуванні, грі, художній діяльності // Психологія і суспільство, 2021. № 1. С. 117-131.</p>

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Тестові завдання	15
Контрольна робота	5
Екзаменаційна оцінка	50
Максимальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності			
	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового	Для заліку

		проекту (роботи), практики	
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C	задовільно	
60-69	D		
50-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю (іспит): студент допускається до підсумкового контролю (екзамен) за умови виконання всіх завдань, передбачених навчальною програмою курсу та набору 25 і більше балів (максимально – 50).

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Форма задачі визначається згідно положень та наказів ректорату.

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу 1 курс 1-2 семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарське заняття		10/5		10/5			10/5			10/5			10/5					25
Самостійна робота (КСР)					2,5										2,5			5
Тестові завдання			3				3			3	3		3					15
Контрольна робота						2,5										2,5		5
Екзаменаційна оцінка																	50	50
Всього за тиждень		5	3	5	2,5	2,5	5	3		5	3	3	5	3	2,5	2,5	50	100

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарське заняття *		10/5		10/5			10/5			10/5			10/5					25
Самостійна робота (КСР)					2,5										2,5			5
Тестові завдання			3			3			3			3				3		15
Контрольна робота														5				5
Екзаменаційна оцінка																	50	50
Всього за тиждень		5	3	5	2,5	3	5		3	5		3	5	5	2,5	3	50	100

*Усне і письмове опитування на семінарських заняттях оцінюється у 10 балів (поріг відсікання -5 балів).

6. Ресурсне забезпечення

Рекомендована література

Базова до модулів 1, 2, 3

1. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Підручник. Київ: Ліра-К, 2022. 562 с.
2. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 564 с.
3. **Москалець В. П.** Загальна психологія: Матеріали для самостійного опрацювання // Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 180 с.
4. **Москалець В. П.** Психологія особистості: Підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 363 с. *Та попередні видання цього підручника.*

Допоміжна до модулів 1, 2, 3

1. **Варій М. Й.** Загальна психологія: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 968 с.
2. **Максименко С. Д.,** Зайчук В. О., Клименко В. В. та ін. Загальна психологія: Підручник / За ред. С. Д. Максименка. Вінниця: «Нова книга», 2004. 704с. Максименко С. Д. Загальна психологія [Текст] : навч. Посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : ЦУЛ, 2016. 272 с.
3. **М'ясоїд П. А.** Загальна психологія: Навчальний посібник. Київ: «Вища школа», 2004. 479 с.
4. **Савчин М. В.** Загальна психологія: Підручник. 2-ге вид. доповн. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
5. **Савчин М.** Загальна психологія [Текст]: підручник. 3-тє вид., стер. К.: Академія, 2020. 344 с.
6. **Гроф С.** Психологія майбутнього: уроки з сучасних досліджень свідомості. Львів: Афіша, 2015. 328 с.
7. **Гурвіч А.** Щодо інтенційності свідомості // Філософська думка. 2015. №5. С. 14-29.
8. **Москалець В.** Функціонально-психологічна сутність свідомості як рамкової умови пізнання, методологування, віри, мислення, діяльності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2019. № 1 (75). С. 35-51.
9. **Москалець В.** Функціонування і розвиток свідомої здатності у спілкуванні, грі, художній діяльності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2021. № 1 (83). С. 117-132.
10. **Фурман А. В.** Свідомість як рамкова умова пізнання і методологування // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний

соціогуманітарний часопис. 2017. №4. С. 16-38.

11. **Москалець В. П.** Зоопсихологія і порівняльна психологія: Підручник. К.: Ліра-К, 2020. С. 116-143.

12. **Москалець В. П.** Зоопсихологія і порівняльна психологія: Підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. С. 133-164.

13. **Москалець В. П.** Психологічно-функціональні сутності інтелекту, мислення, свідомості // Етнос і культура. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет», 2016. № 12-13.

14. **Москалець В.** Сутність інтелекту, мислення, мовлення, свідомості як психофункціональних данностей // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2014. № 4. С. 114-132.

15. **Москалець В.** Функціонально-психологічна сутність свідомості як рамкової умови пізнання, методологування, віри, мислення, діяльності // Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2019. № 1. С. 35-51.

16. **Пасічник І. Д.** Мислення як предмет психології // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка», 2013. Вип. 25. С. 3-9.

17. **Фурман А. А.** Психологія особистості: ціннісно-смысловий вимір: Монографія. Одеса-Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 312 с.

18. **Колобич О. П.** Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.

Інтернет-ресурси:

Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>

Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.

Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.

БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.

Мета – українська пошукова система. — <http://www.meta-ukraine.com>.

Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.

Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>

Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>

Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Підручники, навчальні посібники, довідники тощо.
4. Електронні варіанти тестів для підсумкового контролю знань.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра загальної та клінічної психології м.Івано-Франківськ, вул. Т.Шевченка, 57 каб. 501 тел. (0342) 59-60-66 kzep@pnu.edu.ua
---------	--

Викладач	д.п.н., проф.Москалець Віктор Петрович
Контактна інформація викладача	victor.moskalets@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтується на принципах академічної доброчесності.</p> <p>Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWm_pLODcN6M2XRt7GPFip0uT8</p> <p>Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Відвідування занять. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Студент, який пропустив 70% занять без поважних причин – не допускається до іспиту. Студент, який пропустив заняття з поважної причини, має право відпрацювати його (переписати контрольну роботу, виконати самостійну роботу, тестові завдання тощо). Студенти, які слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/тестування/невиконаний обсяг робіт. У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). У випадку невиконання навчального плану з дисципліни або отримання незадовільної оцінки на екзамені студент має можливість перездачі екзамену за талоном №2, у разі незадовільної оцінки пропонується перездача за талоном №3 з комісією. Якщо спроби не дали позитивного результату, викладач пропонує студентові повторне вивчення дисципліни.</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Ті студенти, які не виконали завдання для самостійної роботи вчасно повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена на 1 бал.
Невідповідна поведінка підчас занять	Неприйнятним для студентів Університету є: порушення норм моралі, щовключає негідну поведінку; запізнення або пропуски навчальних занять чи без поважної на то причини; вчинення дій, що перешкоджають здійсненню навчального процесу;

	порушення академічної доброчесності; недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншимимобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання або завдань у тестовій формі.
Неформальнаосвіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюєтьсязгідно Положення https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Викладач – проф. Москалець В.П.